

Bruxelles, 23. svibnja 2024.
(OR. en)

10182/24

RECH 242
ERAC 17
EDUC 179
COMPET 579
IND 277
MI 525

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	23. svibnja 2024.
Za:	Delegacije

Br. preth. dok.:	9330/1/24 REV 1
------------------	-----------------

Predmet:	Jačanje vrednovanja znanja kao alata za otpornu i kompetitivnu industriju te stratešku autonomiju u otvorenom gospodarstvu u Europi – zaključci Vijeća (odobreni 23. svibnja 2024.)
----------	--

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o jačanju vrednovanja znanja kao alata za otpornu i kompetitivnu industriju te stratešku autonomiju u otvorenom gospodarstvu u Europi, koje je Vijeće odobrilo na 4026. sastanku održanom 23. svibnja 2024.

**ZAKLJUČCI VIJEĆA O JAČANJU VREDNOVANJA ZNANJA KAO ALATA ZA
OTPORNU I KOMPETITIVNU INDUSTRIJU TE STRATEŠKU AUTONOMIJU U
OTVORENOM GOSPODARSTVU U EUROPI**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

PODSJEĆAJUĆI NA

- svoje Zaključke od 26. studenoga 2021. pod naslovom „Buduće upravljanje europskim istraživačkim prostorom (EIP)”¹, u kojima je usuglašen program politike EIP-a za razdoblje 2022. – 2024., s posebnom aktivnošću za nadogradnju smjernica EU-a za bolje vrednovanje znanja, pri čemu su među ishodima navedeni razvoj i podupiranje vodećih načela za vrednovanje znanja;
- svoje Zaključke od 17. studenoga 2022. o Novom europskom programu za inovacije (NEIA)², u kojima je naglašena važnost ubrzavanja pristupa većem financiranju u svrhu rasta za *start-up* poduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP-ovi), poticanja, privlačenja i zadržavanja talenata, među ostalim *deep-tech* talenata, poboljšanja i konsolidacije inovacijskih ekosustava te premošćivanja inovacijskog jaza u Europi;
- svoje Zaključke od 2. prosinca 2022. o istraživačkim infrastrukturama³, u kojima se politike otvorenog pristupa istraživačkim infrastrukturama prepoznaju kao važan doprinos poticanju znanja i cirkulacije mozгова te jačanju međunarodne suradnje Europe u području istraživanja i inovacija te globalne konkurentnosti europskog ekosustava istraživanja i inovacija;

¹ 14308/21.

² 14705/22.

³ 15429/22.

- svoju Preporuku (EU) 2022/2415 od 2. prosinca 2022. o vodećim načelima za vrednovanje znanja⁴ – poduprtu Kodeksom dobre prakse u upravljanju intelektualnom imovinom i Kodeksom prakse za normizaciju⁵, donesenima u ožujku 2023., kao i Kodeksom dobre prakse za zajedničko stvaranje znanja u industriji i akademskoj zajednici⁶ te Kodeksom dobre prakse za građanski angažman u vrednovanju znanja⁷, donesenima u ožujku 2024. – u kojoj se definira pojam vrednovanja znanja koji obuhvaća stvaranje društvene i gospodarske vrijednosti. U preporuci je naglašena važnost razvoja poduzetničke kulture i praksi te poticanja transverzalnih vještina, a utvrđena su i vodeća načela koja bi se trebala primjenjivati na inicijative politika usmjerene na sve aktere ekosustava uključene u aktivnosti istraživanja i inovacija, uključujući posrednike;
- svoje Zaključke od 23. svibnja 2023. o visokokvalitetnom, transparentnom, otvorenom, pouzdanom i pravednom znanstvenom objavljivanju⁸, u kojima se ponovno ističe da je važno ubrzati prijelaz na otvorenu znanost, a države članice poziva se da znanstvene publikacije odmah učine javno dostupnima u okviru otvorenih licencija te da za istraživačke podatke primjenjuju načelo FAIR (*findable, accessible, interoperable and reusable* – lako pronalazljivi, pristupačni, interoperabilni i ponovno upotrebljivi) i načelo „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”;

⁴ SL L 317, 9.12.2022., str. 141–148.

⁵ SL L 69, 7.3.2023., str. 63–74.

⁶ SL L 2024/774, 5.3.2024.

⁷ SL L 2024/736, 5.3.2024.

⁸ 9616/23.

- svoje Zaključke od 8. prosinca 2023. o jačanju uloge i učinka istraživanja i inovacija u procesu oblikovanja politika u Uniji⁹, u kojima podsjeća da je regionalni razvoj u prvome redu odgovornost nacionalnih i regionalnih vlada, koje se mogu koristiti fondovima kohezijske politike Unije i strategijom pametne specijalizacije (S3) kako bi povećale razinu interakcije i suradnje među dionicima različitih inovacijskih ekosustava i smanjile razlike; u kojima se Komisiju potiče da u suradnji s državama članicama promiče ulogu znanstvenih spoznaja i spoznaja utemeljenih na dokazima te njihovu međusektorsku integraciju u javne politike nastavkom rada na mapiranju postojećih praksi vrednovanja znanja u oblikovanju politika te se Komisiju poziva da promiče instrumente i aktivnosti kojima se uvažava koncept „znanost za politiku”, uključujući njegovu dimenziju vrednovanja znanja;
- svoju Preporuku od 18. prosinca 2023. o europskom okviru za privlačenje i zadržavanje istraživačkih, inovacijskih i poduzetničkih talenata u Europi, u kojoj se iznose preporuke kojima će se državama članicama, istraživačkim organizacijama, ulagačima i dionicima pružiti potpora u povećanju stabilnosti i privlačnosti istraživačkih karijera u Europi, poticanju međusektorske mobilnosti i omogućivanju istraživačima da steknu transverzalne vještine i poduzetnički način razmišljanja;

⁹ 16450/23.

OPĆE PERSPEKTIVE POLITIKE

1. UKAZUJE na nastojanja Unije da prevlada svoju ranjivost zbog nedavnih i aktualnih kriza i složene geopolitičke situacije s kojom se suočava te da odgovori na izazov smanjenja ovisnosti Unije o energiji, elektroničkim komponentama i kritičnim sirovinama, što može utjecati na njezinu industrijsku konkurentnost, globalno tehnološko vodstvo, sigurnost i dobrobit njezinih građana. NAGLAŠAVA da ta situacija zahtijeva hitno povećanje otpornosti Unije i poticanje njezine strateške autonomije uz očuvanje otvorenog gospodarstva¹⁰, koje se u velikoj mjeri oslanja na ostvarivanje inovacija u europskoj industriji te na ulaganja u znanstvene i tehnološke temelje Unije. ISTIČE da je učinkovitije vrednovanje znanja ključno za poticanje industrijske konkurentnosti Unije na globalnoj razini i da može doprinijeti zelenoj tranziciji i digitalnoj transformaciji društva;
2. NAGLAŠAVA da je Unija nedvojbeno prepoznata po svojoj izvrsnosti u istraživanjima u pogledu kvalitete, originalnosti, učinka, međunarodnih doprinosa i priznanja u stručnoj zajednici. Ta je izvrsnost rezultat kontinuirane potpore aktivnostima istraživanja i inovacija, kao što su temeljna i primijenjena istraživanja, te promicanja suradničkih istraživanja, poduzetništva, *start-up* poduzeća i *scale-up* poduzeća, među ostalim putem uzastopnih okvirnih programa za istraživanja i inovacije;
3. UVIĐA, međutim, da se EU suočava s izazovima u prenošenju rezultata istraživanja i inovacija u primjenu u društvu i u gospodarsku vrijednost te s izazovima u zadržavanju gospodarske vrijednosti unutar EU-a. Svladavanje tih izazova preduvjet je za vrednovanje znanja i ključno za funkcioniranje unutarnjeg tržišta te dobrobit i blagostanje društva. Djelotvorno vrednovanje znanja u području istraživanja i inovacija temelj je za poticanje tog procesa, čime se osigurava da Unija stvara inovacijski potencijal i iskorištava ga;

¹⁰ „Postizanje strateške autonomije uz očuvanje otvorenoga gospodarstva ključan je cilj Unije”, izvanredni sastanak Europskog vijeća (1. i 2. listopada 2020.) – zaključci, točka 3., EUCO 13/20.

4. SMATRA da je vrednovanje znanja moćan alat za jačanje otpornosti Unije. Strateškim iskorištavanjem znanja i njegovim pretvaranjem u praktična i inovativna rješenja Unija i njezine države članice mogu ojačati svoju globalnu konkurentnost i otpornost. U tu bi se svrhu Unija i njezine države članice trebale usredotočiti na jačanje europskih kapaciteta za vrednovanje znanja i razvoj snažne europske kulture vrednovanja znanja, zajedno sa strategijom za povećanje sigurnosti istraživanja;

JAČANJE KAPACITETA ZA VREDNOVANJE ZNANJA

Alati, politike i okviri financiranja za potporu aktivnostima vrednovanja znanja

5. ISTIČE potrebu za jačanjem postojećih alata i pokretanjem novih pristupa osmišljenih kako bi se olakšala preobrazba znanja i intelektualne imovine u konkretne ishode, uz poticanje inovacija i blagostanja. U tom pogledu NAGLAŠAVA ulogu, među ostalim, tehnoloških centara, inkubatora, živih laboratorija, inovacijskih platformi, predviđanja i mreža te osposobljavanja i izgradnje kapaciteta. POZIVA države članice da povežu aktere tih inicijativa kako bi se poboljšalo prihvaćanje inovacija u industriji, javnom sektoru i društvu. POZIVA Komisiju da dodatno podupre države članice u provedbi relevantnih mjera politike EIP-a;

6. NAGLAŠAVA stratešku važnost ključnih tehnologija i tehnologija u nastajanju, kao što su umjetna inteligencija, tehnologije bioloških znanosti i napredni materijali, za jačanje položaja Unije u globalnim lancima vrijednosti i poticanje njezine otpornosti i održivosti, uključujući njezine strateške ciljeve reindustrijalizacije. NAGLAŠAVA da je široko prihvaćanje tih tehnologija ključno za održavanje tehnološkog vodstva Unije i olakšavanje pametnije i troškovno učinkovitije proizvodnje unutar Unije. Osim toga, njihova uloga obuhvaća i prevladavanje glavnih društvenih izazova povezanih s demokracijom, uključivošću, javnim zdravljem i dobrobiti, sigurnošću i klimatskim promjenama. UVIĐA da razvoj i primjena tih tehnologija u velikoj mjeri ovise o izvrsnim istraživanjima i tehnološkim otkrićima. U tom kontekstu ISTIČE ulogu temeljnih istraživanja u stvaranju znanja kojim se razvijaju nove i disruptivne tehnologije. Stoga NAGLAŠAVA potrebu za odgovarajućim ulaganjem u temeljna istraživanja, uključujući suradnička istraživanja, te u društvene, umjetničke i humanističke znanosti kako bi se odgovorilo na društvene potrebe i održao temelj konkurentnosti Unije;
7. NAGLAŠAVA važnost ocjene uspješnosti stvorenog znanja u ostvarivanju pristupa tržištu i POZIVA Komisiju da analizira primjerenost i učinkovitost instrumenata za financiranje sredstvima EU-a za aktivnosti vrednovanja znanja i sinergiju među njima, u svim programima i inicijativama EU-a, uzimajući u obzir doprinos aktera u području istraživanja i inovacija i osiguravajući pokrivenost kontinuiteta aktivnosti istraživanja i inovacija od temeljnog istraživanja do prihvaćanja na tržištu i u društvu;
8. POZIVA Komisiju da poveća sinergiju programa Obzor Europa, programa Digitalna Europa, programa Erasmus+, Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog fonda za obranu, programa LIFE, Europskog svemirskog programa i drugih fondova i programa EU-a relevantnih za vrednovanje znanja. ISTIČE da je potrebno razmotriti sinergiju između takvih mogućnosti financiranja sredstvima EU-a u fazi njihova osmišljavanja;

9. POZIVA države članice i Komisiju da promiču komplementarnost regionalnih, nacionalnih i europskih programa financiranja u podupiranju vrednovanja znanja na koordiniran način. POTIČE države članice i Komisiju da nastave s preostalim mjerama u okviru Novog europskog programa za inovacije (NEIA). PODSJEĆA da su regionalne strategije koje se temelje na strategiji pametne specijalizacije i nacionalnim planovima za oporavak i otpornost odgovarajući okvir u tom pogledu. POZIVA Komisiju da zajedno s državama članicama istraži dodatne mogućnosti za poticanje vrednovanja znanja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, među ostalim putem instrumenata EU-a, kako bi se jačanjem i povezivanjem inovacijskih ekosustava odgovorilo na različite razine uspješnosti država članica i regija u području istraživanja i inovacija;
10. POZIVA države članice da potiču upotrebu živih laboratorija, inkubatora, zajednica znanja, industrijskih demonstratora i regulatornih izoliranih okruženja za testiranje inovacija, da uspostave odgovarajuće uvjete za privatne stranke u pogledu učinkovitosti tih inovacija, olakšaju prikupljanje početnog kapitala, osposobljavaju timove i ojačaju ulogu istraživačkih organizacija te ustanova visokog i strukovnog obrazovanja u vrednovanju znanja;
11. NAGLAŠAVA potrebu za olakšavanjem pristupa rizičnom financiranju te povećanja privatnog i javnog početnog kapitala i kapitala za rast, posebno za *spin-off* poduzeća, *start-up* poduzeća, *scale-up* poduzeća i MSP-ove, i to suradnjom s bankarskim sektorom, privatnim ulagačima i fondovima rizičnog kapitala, među ostalim putem Europskog vijeća za inovacije. POTIČE države članice i Komisiju da istraže daljnje mogućnosti u tom smjeru, izbjegavajući univerzalni pristup;
12. PODUPIRE mjere Novog europskog programa za inovacije kojima se u tom pogledu želi potaknuti prihvaćanje inovacija putem javne nabave inovativnih rješenja, POZIVA Komisiju da dalje istraži načine za podupiranje upotrebe tog instrumenta i uklanjanje s njome povezanih rizika kako bi se unaprijedili svijest i temeljito znanje o javnoj nabavi inovativnih rješenja u državama članicama. POTIČE države članice da osiguraju priznavanje javne nabave inovativnih rješenja u svojim nacionalnim i regionalnim inovacijskim strategijama i promiču njezinu primjenu kod javnih naručitelja te da razmotre poticanje javnih naručitelja da prema potrebi ugovarateljima prepuste prava nad intelektualnim vlasništvom u javnoj nabavi;

13. POZIVA države članice da povećaju privlačnost europskog ekosustava istraživanja i inovacija, među ostalim za ulagače, povećanjem kvalitete kapaciteta za vrednovanje znanja, poticanjem djelotvornosti i otvorenosti istraživačkih i tehnoloških infrastruktura, dostupnosti kvalificirane radne snage i istraživačkih podataka u skladu s načelom FAIR, privlačnosti regulatornog okvira i međunarodne suradnje, imajući na umu europsku istraživačku sigurnost pri uspostavi međunarodne suradnje. ISTIČE važnost olakšavanja vrednovanja rezultata istraživanja u Europi kako bi se potaknula privatna ulaganja i promicao otporan razvoj industrije Unije;
14. NAGLAŠAVA stratešku važnost javno-privatne suradnje kao okosnice procesa vrednovanja znanja. POZIVA države članice i Komisiju da provedu strategije kojima se poduzeća potiču na suradnju s europskim istraživačima i stavljanje inovativnih tehnologija, proizvoda i usluga na tržište, usklađujući tako rezultate istraživanja s tržišnom potražnjom i društvenim zahtjevima, te da takvu suradnju olakšaju i putem regionalnih, nacionalnih i europskih programa financiranja;
15. PODSJEĆA da je za jačanje tehnološkog vodstva, gospodarske otpornosti i konkurentnosti EU-a potrebna pravna sigurnost, zajedno sa smanjenjem regulatornog opterećenja i uklanjanjem pravnih prepreka, kako bi se osiguralo da unutarnje tržište potiče i podupire vrednovanje znanja. POZIVA države članice i Komisiju da u okviru svojih nadležnosti ponude pojačanu potporu MSP-ovima, *spin-off* poduzećima i *start-up* poduzećima za snalaženje u regulatornom okviru, kao i postupcima normizacije i boljem pristupu programima EU-a za financiranje istraživanja i inovacija ili drugim programima EU-a relevantnima za vrednovanje znanja;

Premošćivanje jaza u mreži posrednika i poticatelja inovacija

16. POTIČE države članice i Komisiju da ojačaju kapacitet posrednika između akademske zajednice i poduzeća u državama članicama, kao što su uredi za prijenos znanja i tehnologije, za upravljanje intelektualnom imovinom i za istraživanje tržišta i/ili društvenog potencijala intelektualne imovine koja proizlazi iz projekata Okvirnog programa;
17. POTIČE države članice da ojačaju ulogu posrednika kao što su uredi za prijenos znanja i tehnologije jačanjem njihove profesionalizacije i poticanjem izgradnje kapaciteta i razvoja vještina koji će im omogućiti da otkriju vrijednost znanja u području istraživanja i inovacija. POTIČE države članice da razmotre pružanje potpore posrednicima između akademske zajednice i poduzeća pri pružanju pomoći aktivnostima razvoja poslovanja, prijenosu znanja i vrednovanju;
18. POTIČE države članice i Komisiju da istraže upotrebu umjetne inteligencije za utvrđivanje potencijala za vrednovanje i komercijalizaciju rezultata istraživanja te da promiču razvoj odgovarajućih instrumenata u Europi, na temelju Akta o umjetnoj inteligenciji¹¹;
19. POTIČE Komisiju i države članice da olakšaju međupovezanost inovacijskih ekosustava, istraživačkih i tehnoloških infrastruktura, predinkubatora, inkubatora, *start-up* poduzeća, centara, ureda za prijenos znanja i tehnologije, informatičkog i digitalnog okružja, pravnih savjetnika i drugih relevantnih aktera, uključujući oblikovatelje politika, diljem Europe, kako bi se potaknuo učinkovitiji proces vrednovanja i širenja znanja različitim korisnicima. ISTIČE važnost te međupovezanosti ne samo u smislu učinkovitosti već i kao instrumenta za premošćivanje inovacijskog jaza;

¹¹ P9_TA(2024)0138, COR1.

20. POTIČE države članice i Komisiju da ojačaju suradnju različitih aktera u procesu vrednovanja znanja i motiviraju ih da vrednovanju znanja pristupe kao kontinuiranom procesu, a ne kao zasebnim koracima. POZIVA Komisiju da u tom pogledu, prema potrebi, redigira Kodeks dobre prakse u upravljanju intelektualnom imovinom i Kodeks prakse za normizaciju. POZIVA države članice da promiču primjenu inicijativa kojima se podupire umrežavanje različitih aktera u procesu vrednovanja znanja;
21. ISTIČE važnu i specifičnu ulogu istraživačkih i tehnoloških infrastruktura u vrednovanju znanja i jačanju suradnje između sveučilišta, istraživačkih instituta i poslovnog sektora. POZIVA Komisiju da do sredine 2025. predloži definiciju i predstavi EU-ov pregled potreba korisnika za tehnološkim infrastrukturama. SMATRA da je razvoj strategije EU-a za tehnološku infrastrukturu kao daljnje postupanje na osnovi tog pregleda ključan za izbjegavanje udvostručavanja ulaganja te za razvoj komplementarne imovine i smanjenje rizika inovacijskih procesa, uzimajući u obzir relevantan rad ESFRI-ja. Kako bi se tom strategijom dodatno unaprijedilo vrednovanje znanja, POZIVA Komisiju da potiče povezivanje istraživačkih i tehnoloških infrastruktura, olakša pristup, posebno MSP-ovima, i osmisli usluge potpore povezane s upravljanjem intelektualnom imovinom, osposobljavanjem, regulatornim aspektima ili aspektima normizacije;
22. UVIĐA važnost regulatornih izoliranih okruženja EU-a za omogućavanje eksperimentiranja i testiranja te za stvaranje regulatornog okruženja kojim se ubrzavaju inovacije i POTIČE Komisiju da iznese konkretne prijedloge o njihovoj provedbi. POZIVA države članice da upotrebljavaju regulatorna izolirana okruženja, s posebnim naglaskom na MSP-ovima, a Komisiju POZIVA da olakša razmjenu primjera dobre prakse među državama članicama i dodatno pruži smjernice, savjete i potporu za poticanje regulatornog učenja diljem EU-a;

RAZVOJ KULTURE VREDNOVANJA ZNANJA

Poticanje suradnje

23. NAGLAŠAVA da razvoj kulture vrednovanja znanja uključuje poticanje okružja u kojem pojedinci, institucije i poduzeća prepoznaju i cijene proces prenošenja znanja u konkretne ishode i na njemu aktivno surađuju te u tom pogledu ISTIČE ključnu ulogu vrednovanja istraživanja, a posebno rad Koalicije za poboljšanje vrednovanja istraživanja (CoARA). U tom kontekstu POTIČE države članice i Komisiju da promiču suradnički način razmišljanja, među ostalim podizanjem svijesti na razini vodstva istraživačkih organizacija; prepoznaju i nagrade napore za vrednovanje znanja; integriraju vrednovanje znanja u obrazovanje; olakšaju umrežavanje i komunikaciju; pojednostavne administrativne postupke te promiču raznolikost i uključenost;
24. POTIČE države članice i Komisiju da uključe tzv. četverostruku spiralu (akademsku zajednicu, javna tijela, industriju i civilno društvo) u rane faze procesa istraživanja i inovacija. PODUPIRE bolji zajednički rad industrije i akademske zajednice kojim proaktivno nastoje ostvariti zajednički interes te zajednički proizvode i vrednuju znanje. ISTIČE potrebu za jačanjem povjerenja građana u znanost i inovacije informiranjem o prednostima rezultata vrednovanja znanja u svakodnevnom životu građana. NAGLAŠAVA potrebu za obuhvaćanjem sudjelovanja građana u istraživanjima i inovacijama usmjerenima na korisnike te PODSJEĆA na važnost oblikovanja politika utemeljenih na dokazima;
25. POTIČE promicanje multidisciplinarne i transdisciplinarne suradnje u svim područjima inovacija, posebno suradnje područja STEM-a (znanost, tehnologija, inženjerstvo, matematika) i društvenih, umjetničkih i humanističkih znanosti, kojom se jačaju partnerstva, zajednički istraživački projekti, uzajamno obogaćivanje u pogledu inovacija i platforme za razmjenu znanja radi rješavanja pitanja održivosti i strateških prioriteta u socijalnim, okolišnim i gospodarskim politikama. U tom pogledu POTIČE suradnju područja STEM-a i društvenih, umjetničkih i humanističkih znanosti na razini djelovanja u području istraživanja i inovacija koje podupire EU;

26. ISTIČE da prakse otvorene znanosti omogućuju vrednovanje znanja. To uključuje osiguravanje da u istraživačke digitalne objekte bude integrirano načelo FAIR. POZIVA države članice da donesu okvire kojima se istraživačkim institucijama i istraživačima olakšava strateško upravljanje intelektualnom imovinom, čime se omogućuju otvorena znanost, prakse otvorenih inovacija te prijenos i vrednovanje znanja;
27. PODSJEĆA na važnost međusektorske suradnje kako bi se poboljšali protok i vrednovanje znanja; POTIČE Komisiju da nastavi poticati međusektorsku suradnju i mobilnost u svojim programima istraživanja i inovacija te POZIVA države članice i Komisiju da podupru organizacijske promjene u smjeru privlačnijih i održivijih karijera u području istraživanja i inovacija u akademskoj zajednici i izvan nje, čime se potiče poduzetnički duh;

Poboljšanje programa osposobljavanja za poduzetništvo i inovacije u svim disciplinama

28. POZIVA države članice da među dionicima podignu svijest o vrednovanju znanja i upravljanju intelektualnom imovinom, među ostalim u ranoj fazi karijere istraživača. POTIČE pružanje osposobljavanja, resursa i smjernica za dionike o poduzetništvu, prijenosu znanja i tehnologije, upravljanju intelektualnom imovinom i povezanim politikama, javnoj nabavi inovativnih rješenja i otvorenoj znanosti i PODUPIRE širenje primjera najbolje prakse među državama članicama;
29. NAGLAŠAVA da treba poticati poduzetničku kulturu u svim programima osposobljavanja i mobilnosti te mrežama mentorstva i iskoristiti inicijative Europskog instituta za inovacije i tehnologiju u njegovu obrazovnom stupu za poduzetnički način razmišljanja. POZIVA države članice i Komisiju da povećaju mogućnosti učenja za studente i istraživače o specifičnim potrebama industrije i društvenih aktera, čime će se potaknuti njihova istraživanja usmjerena na inovativna rješenja i komunikacijske vještine u svim sektorima. ISTIČE da je za izgradnju poduzetničkog načina razmišljanja važno od rane dobi pristupiti takvim mogućnostima učenja;

30. UVIDA da je ključno promicati vještine iz društvenih, umjetničkih i humanističkih znanosti i iz područja STEM-a podizanjem svijesti putem obrazovanja, medija ili umjetnosti, pružanjem mogućnosti cjeloživotnog učenja i povećanjem privlačnosti tržišta rada. NAGLAŠAVA potrebu da sva područja znanosti i obrazovanja surađuju s industrijom u suočavanju s društvenim izazovima te potrebu za rješavanjem pitanja pristranosti u pogledu roda i raznolikosti, kao i rodne neravnoteže, kako bi se njegovali svi talenti, privukli uzori i što veći broj ljudi informiralo o najboljim praksama u tom kontekstu;
31. PODUPIRE promicanje osposobljavanja, usavršavanja i prekvalifikacije radne snage putem cjeloživotnog učenja, posebno u području inovacija i digitalnih tehnologija. U tom pogledu PREDLAŽE da se uvede osposobljavanje o upravljanju intelektualnom imovinom za istraživače i poduzetnike i da se olakša djelotvorna suradnja s uredima za prijenos znanja i tehnologije. NAGLAŠAVA važnost koju u tom pogledu ima strukovno osposobljavanje.
-